

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 86

Sreda, 30. oktobra 1935

Leto X

Resnost delavskega gibanja

Protí vsakemu miniranju in razbijanju.

Socialni položaj sili delavstvo, da ustvarja svoje organizacije. Delavske organizacije so torej povsem krušna zadeva delavcev, ki je na tem božjem svetu prva za vse one, ki jih izkorišča gospodarski sistem oziroma kapitalizem. Iz tega razloga s prav mirno vestjo trdimo, da delavsko gibanje zahteva iskrenost, vdanost in sodružnost članstva med seboj. Kjer tega ni, tudi organizacija ni dobra. To morajo vedeti predvsem vsi vodilni organi organizacij, odbori in zaupniki ter tudi čuvati organizacijo pred notranjimi in zunanjimi sovražniki, ki skušajo z obrekovanji, z izmišljotinami ali z demagogijo rušiti sodružno sodelovanje med člani, med člani in zaupniki ter vodstvom organizacij.

Pogosto prihajajo med delavstvo agenti provokaterji, ki z lažmi ali frazami skušajo rušiti vrline v organizaciji. Če se pojavijo taki elementi med organiziranim delavstvom, tedaj je prva naloga delavstva, da se spomni na vrline svoje organizacije, ki jih mora imeti. Članstvo mora ostati verno svoji organizaciji, zaupnikom, odbornikom in vodstvu organizacije sploh. To je dolžnost organiziranih članov, da s tem varujejo celoto in jo ohranijo močno.

Naše organizacije so trdne in nihče jih ne bo rušil, če bodo člani zavedni, če ne bodo podlegli provokaterstvu ljudi, ki komaj čakajo, da oslabe solidarnost organiziranega delavstva.

Na čigav račun to delajo, sicer ne vemo; vemo pa, da delajo to z namenom, da škodujejo delavstvu, ki le prerado naseda provokacijam.

Načelo delavskega gibanja je emancipacija od vseh tujih vplivov, ne le meščanskih, ampak tudi vseh diktatorskih in fašističnih vplivov, ker ti vplivi slabe delavsko solidarnost. Delavstvo ima svoje zahteve, svojo politiko, ki ne more biti nikdar enaka oni, ki jo vrše nasprotniki ali pa oni, ki z nasprotniki sodelujejo z namenom, da nam škodujejo.

Črivo drevo se posuši, zato tudi delavske organizacije ne smejo trpeti v svoji sredi elementov, ki razjedajo njih mozeg. Taki elementi so vsi oni, ki z raznimi pretvezami motijo delovanje odborov in zaupnikov organizacije, namesto da bi utrjevali zaupanje med članstvom in ga podpirali v smotrenem resnem in premišljenem delovanju. V vsaki organizaciji je potrebna poleg zavesti in solidarnosti tudi pamet, ki vodi organizacijo v težkih bojih po najsigurnejših potih k uspehom.

Delavci, delavke in nameščenci! Zapomnite si te iskrene besede strokovničarja, ki ima mnogo izkušenj. Verujte mu, verujte in zaupajte pa tudi svojim organizacijam, odbornikom in zaupnikom, da vam ne povzročijo nevarni elementi škode.

Strahovita rudarska nesreča na Japonskem

V rudniku Kuoko je v soboto delalo v enem rovu 120 rudarjev. Nenadoma je nastala eksplozija plinov, ki je ves rov porušila. Do nedelje zjutraj so odkopali 60 silno razmesarjenih trupel rudarjev.

Triumf poštenega dela:

Sijajna zmaga socialne demokracije na Danskem

Ni zlepa reakcionarnejšega časopisja na svetu, kakor sta »Jutro« in »Slovenec«. Prvi je nedavno proslavljajal danske agrarne fašiste, kakor da bodo vsak čas dobili državno krmilo v roke — po izvršenih volitvah pa ne črhne niti besedice. »Slovenec« je pa prinesel volilni rezultat z lažnjivim naslovom »Znatne izgube levičarskih strank«. Kakšne so te »znatne izgube«?

Rezultati so naslednji (številke v oklepajih pomenijo stanje pri prejšnjih volitvah): social-demokrati 759.069 (660.839) glasov — torej napredek za okrog 100.000 glasov in 68 (prej 62) poslancev; z njimi v vladi sodelujoča radikalna levica (mali kmetje) 151.527 (145.221) glasov in 14 (14) poslancev. Socialdemokrati sami imajo skoro absolutno večino nad vsemi drugimi strankami, skupaj z radikalno levico imajo popolno premoč v parlamentu nad vsemi drugimi. Druge stranke so se odrezale takole: veleagrarni fašisti, katere je proslavljalo »Jutro« in ki so glavni nasprotniki delavsko-kmečke vlade, so s 381.362 glasov padli na 292.085, izgubili so torej skoro 100.000 glasov in 6 poslancev; konservativci 293.358 (288.531) glasov in 28 (27) poslancev,

ljudska stranka 52.736 glasov in 5 poslancev, desničarska stranka 41.190 (41.238) glasov in 4 (4) poslance; nacionalsocialisti (oboževalci Hitlerja) 16.217 glasov in nobenega poslanca, šlesviška stranka 12.618 glasov in enega poslanca. Komunisti so dobili 27.140 glasov in dva poslance.

Ta triumfalna zmaga danskih socialistov se pokaže v pravi luči šele, če pomislimo, da niso šli v boj kot opozicijska stranka, temveč kot stranka, ki že sedem let načeljuje vladi delavcev in malih kmetov. Volilci so izrekli ponovno zaupnico poštenemu socialističnemu delu za delovno ljudstvo; še več, s sedemletno svojo vlado so si socialisti pridobili še 100.000 novih pristašev. Saj se pa morejo tudi socialisti ponašati z dejanskimi uspehi; ko so prevzeli vlado, je bilo po zaslugi meščanskega gospodarstva 200.000 brezposelnih, danes jih je pa samo še 40.000, ki pa imajo pri javnih delih večje zasluge kot pri nas pri privatnem podjetju zaposleni delavci. Po eni strani so zavarovali visok življenjski standard danskemu delavcu in uradniku, po drugi strani so pa dvignili poljedelstvo.

Kljub temu so agrarni fašisti ho-

teli vzbuditi nezadovoljnost med kmeti in organizirali so velik pohod v dansko prestolico Kopenhagen in poslali deputacijo h kralju. Ker je Danska demokratična vlada, je kralj dejal deputaciji, naj gre k ministrskemu predsedniku s. Stauningu, ki je nato agrarnim fašistom vprico kralja prebral hude levite in izjavil, da bo povprašal volilce, kako naj se v bodoče vodi danska državna politika. No, in sedaj so volilci pri tajnih, svobodnih volitvah povedali svoje mnenje in bridko razočarali vse fašiste in nazadnjakarje.

Skoro istočasno so francoski socialisti pokazali velik napredek pri senatorskih volitvah. Ti dve zmagi, zlasti pa naravnost triumfalna zmaga danske socialne demokracije dokazuje, kako zlobno in zgrešeno je govorjenje naših nasprotnikov o »umiranju« socialne demokracije. Nasprotno, reakcija se povsod pogreza v vedno globljo krizo, socialisti so pa na ponovnem pohodu in z dragoceni izkušnjami zadnjih let bodo spremenili ta pohod v odločilno zmago. Skandinavija s svojimi demokratičnimi državami Švedsko, Norveško in Dansko se že razvija v znamenju socializma.

Pričetek angleške volilne borbe

Volilni manifest delavske stranke.

Razpust angleškega parlamenta pomeni pričetek volilne borbe. Angleška spodnja zbornica ima 615 poslancev, doslej pa je postavljenih že 1270 kandidatov, med njimi 57 kandidatini.

Vladna konservativna stranka je postavila doslej okoli 600 kandidatov, opozicijska delavska stranka pa 530.

Delavska stranka je izdala dne 26. t. m. svoj volilni manifest, ki je izšel še štiri ure pred onim vladne stranke.

Volilni oklic delavske stranke ostro kritizira politiko vlade ter za-

hteva najožje sodelovanje z Društvom narodov, nadaljevanje razorožitvenih pogajanj ter vojsko, ki je potrebna za narodno obrambo in kolikor zahtevajo obveze Anglije napram Društvu narodov. Zahteva dalje najožje mednarodno sodelovanje v gospodarskih in industrijskih vprašanjih, mednarodno kontrolo izvoza in pridobivanja surovin ter razširjenje sistemov mandatov na sedanja kolonialna področja.

Končno našteva manifest, kaj delavska stranka zahteva glede gospodarske in socialne obnove.

Narodna skupščina bo sodelovala

»Do volitev je še daleč« — čujemo iz Beograda.

V kratkem se zopet sestane narodna skupščina. Z merodajnega mesta se čuje, da bo narodna skupščina imela formalno večino, se posvetovala o takozvanih političnih zakonih in proračunu v rednem roku.

Šele potem, ko bo ustvarjena definitivna atmosfera pomirjenja, se bo nudila narodu prilika, da v volitvah manifestira svojo voljo.

Pred volitvijo odborov za politične zakone v Narodni skupščini

Narodna skupščina bo sklicana dne 4. novembra t. l. Na tej seji bodo izvoljeni skupščinski odbori, s katerimi bo vlada razpravljala o novih zakonskih načrtih, da podajo k njim svoje mnenje.

V vladnih krogih so trdno prepričani, da bo h klubu JRZ, ki ima doslej

Socialnodemokratični dijaki na delu v ČSR

Resno čehoslovaško dijaštvo

je po končanih počitnicah zopet pričelo delovati v socialističnem gibanju. V zadnjih dveh letih je socialnodemokratično dijaško gibanje, ki se resno zavzema za idejo socializma, znatno napredovalo. To gibanje vrši najodločnejši boj proti reakciji na vseučiliščih, ne da bi pozabljalo na organizatorično in vzgojno delovanje. Istotako dela dijaštvo z uspehom tudi v socialnopolitičnih in gospodarskih vprašanjih solidarno s socialnodemokratično stranko.

136 poslancev, pristopilo še nad 25. Klub bi potem tvoril v sedanji zbornici večino. Iz istih krogov zagotavljajo, da je še več drugih poslancev obljubilo svojo podporo vladi, češ, da kaže, da je resen namen povratka k demokraciji, katere podrobni načrt se pa nahaja v načrtih ter bo definitivno šele določen.

„Osvoboditev“ Abesinije dozoreva

Abesinija je edina država v Afriki, ki ni odvisna od belih kulturnih držav. Popolnoma svobodna je, zato je mora civilizirana Evropa — »osvoboditi«. Abesinci imajo svoje razmere in svojo kulturo, ki pa ni mnogo slabša kakor naša.

Ta dežela je še neodvisna; nima svojega evropskega patrona ali gospodarja. Zato je možnost, da jo zavzame, kakor ima pogum. Tako je prišlo do vojne, ki se danes vodi z abesinske in italijanske strani z velikimi materialnimi in človeškimi žrtvami, ki se ne morejo nikdar rentirati ne za Italijo in ne za Abesinijo.

In vendar je vojna.

Sankcije proti Italiji so sklenili, ki se izvajajo deloma in izvajanje sploh zavlačuje. Zdi se, da so sankcije besedne represalije, ki naj pospešijo dogovor med Londonom, Parizom in Rimom glede razdelitve Abesinije.

Mussolini popušča, pravijo. V čem popušča, ne povedo. In, če se doseže sporazum med tremi velesilami, da ne bo več opasnosti za Egipt ali abesinsko ozemlje, ki je v egiptčanski sferi zaradi namakanja nilske doline, bodo Angleži podpisali vsak sporazum. Za Angleže bi bilo nevarno, če bi Italijani dobili prevelik vpliv v Afriki, ker Egipt diši tudi Italiji.

Po zadnjih vesteh pripravljajo Italijani veliko ofenzivo v severni Abesiniji v pokrajini Tigre. Proti Harrarju pa prodirajo le težko. Skoraj, da operacije stoje, ker tam dežuje. Na južnem bojišču Somalije pripravljajo Italijani na kraj Gorahai ofenzivo, da si osvobode prodiranje proti Harrarju. Abesinci nameravajo to postojanko braniti z vso odločnostjo.

Socialisti, klerikalci in jugoslovanstvo

Urednik »Slovenčeve« nedeljske, med modo stisnjene »delavske« rubrike, se spet zlobno in nerodno spotika ob socialdemokrate, namesto da bi n. pr. rajši pozval neko škofjeloško tovarno, ki spada v interesne sfere katoliškega kapitala, naj vendar v duhu »Quadragesimo anno« ugodí več kot skromnim zahtevam stavkajočega delavstva. Namesto tega hoče dokazovati, kakor da se socialisti nismo že pod Avstrijo borili za osvoboditev Jugoslovanov. Ne samo tivolska resolucija, temveč vse delo jugoslovanske socialne demokracije pa dokazuje, da se je **edino ona** od vseh slovenskih strank že pod habsburško vladjo jasno opredelila proti Habsburžanom in Avstro-Ogrski za Jugoslavijo.

Kako so se pa v tisti dobi obnašali klerikalci, ki so bili do nedavnega vsemogočna stranka v slovenskih krajih? Letos so sicer klerikalci pri nas likvidirali, vendar je dobro, da spomnimo »Slovenčevega« urednika na nekaj zgodovinskih resnic, če je že sam po svoji nerodnosti izrazil to željo.

Ker gre »Slovenčev« socialni urednik tja do Karla Marxa, bomo tudi mi vzporedno posegli do 1848. leta, pri čemer pa ne bomo »Slovenču« očitali takšnih izjav nemških klerikalcev, temveč bomo ostali kar na domačih tleh.

»1848. leto je bil signal vsem avstrijskim narodom, da se osvobodijo habsburškega jarma. Kaj se je zgodilo v Sloveniji, kjer je imela vso besedo in odgovornost duhovščina? Zbirali so goldinarje za Jelačića, ki je šel reševati Habsburžane!

Prvi slovenski poslanci v dunajskem državnem zboru so glasovali večinoma proti drugim Slovanom s konservativnimi Nemci. Kdo je temu kriv? V Lončarjevi knjigi »Politično življenje Slovencev« beremo:

»Sicer pa ni bila vsega kriva vlada (namreč, da se z 1848. l. niso izpolnile narodne težnje Slovencev, op. p.). Ne samo nemško učiteljstvo po slovenskih mestih in trgih, marveč tudi mnogi Slovenci se niso mogli vživeti v novo dobo... Dekan Danjko je celo nalašč nagajal: pri šolskih skušnjah je zahteval vedno in povsod nemščino... Nekateri župniki na Koroškem so naravnost prepovedovali slovenščino v domači šoli... Temu se ni čuditi, če pomislimo, da je »Slovenec« še po svetovni vojni vzpodbujal koroške Slovence, naj glasujejo za tisto stranko, ki dosledno tepta slovenske interese na Koroškem in da duhovščina še danes med koroškimi Slovenci uganja najživahnejšo habsburško propagando.

Pa pojdimo dalje! Ko so se po slovenskih krajih začela snovati politična društva, kakšno društvo je ustanovil naš klerus? »Katoliško društvo«, ki je temeljila izključno na katoliški osnovi in ki ni poznala slovenskih narodnih interesov. V društvu so gospodarili Nemci nad Slovenci. **Fran Levstik** je tedaj očital

našemu klerusu, zakaj se druží s plemstvom, ki je opora absolutizmu in nazadnjaštvu in nasprotuje slovenskim narodnim težnjam. Levstik je bil upravičeno ogorčen, saj je temu prvemu »slovenskemu« katoliškemu političnemu društvu načeloval sam grof Wurmbrand!

Ko so še kasneje očitali naši duhovščini njeno zvezo z nemškim plemstvom in njeno neslovensko stališče, jo je branil »Slovenec«, češ, da je njim »prvo Bog in sv. vera, ker — kakšne narodnosti bomo po smrti?!

Pa zgodovina nam nudi še druge izrazite primere »jugoslovanskega« stališča našega klerusa. Ko je Avstrija zasedla Bosno in Hercegovino, je »Slovenec« ves navdušen pozdravljaj ta c. kr. imperializem, češ: Bolje je, da je Bosna avstrijska nego srbska, ker pod Srbijo bi trpela katoliška vera v korist pravoslavja!

1877. l. so bile deželnozborske volitve na Kranjskem. Kakšno slovensko politiko je tedaj vodila duhovščina? S škofom Pogačarjem na čelu je nastopala proti slovenskim kandidatom — posledica je bila, da so Slovenci še na Kranjskem izgubili večino v deželnem zboru. Kajne, to je menda potrdilo teze, da je usoda slovenskega naroda neločljivo zvezana s političnim katolicizmom?! Ko so kasneje »Novice« kritizirale, da so Slovenci volili razne »pravične Nemce«, ki so pa branili le nazadnjaštvo, je »Slovenec« zagovarjal to protislovensko politiko, češ, da so prišli Slovenci do ugleda — na Dunaju, kjer je ministrski predsednik Taaffe upošteval njihove glasove. Prodajanje glasov nemškemu reacionarnemu krilu je bila torej za »Slovenca« posebna politična modrost!

Pri deželnozborskih volitvah leta 1883 so na Kranjskem sicer prodrli Slovenci v kmečki in mestni kuriji — toda proti volji duhovščine, ki je nastopala proti izobraženim kandidatom, kakor Kersniku, Vošnjaku i. dr. Kajti naša duhovščina je bila vedno za to, da se poleg duhovnikov volijo samo taki kmetje, ki so igračka v njihovih rokah.

Kakšno »slovensko« politiko je vodil profesor bogoslovja in kasnejši škof Anton Mahnič? Dokazoval je, da so razni narodni jeziki kazni božja, ki je zadela ljudi pri zidavi babilonskega stolpa in konkretno je predlagal, da se morajo katoličani vseh avstrijskih narodnosti združiti v posebnem katoliškem centru, ki mu mora biti osnova politike: interes cerkve, ne pa naroda.

Ljubljanski knez škof Jakob Missia je ostal dosleden katoliški protislovenski politik. Zagovarjal ga je sicer svoj čas dr. Ušeničnik v »Času«, toda tudi on ni mogel prikriti tega, da so bile škofu slovenske težnje tuje.

Leta 1892. se je vršil v Ljubljani prvi slovenski katoliški shod. Ta je manifestiral »Slovenstvo« s tem, da se je izrekel proti slovenski univer-

zi v Ljubljani — za podpiranje katoliške (nemške) univerze v Salzburgu! To je prvi temeljni kamen slovenskega političnega katolicizma k slovenski univerzi, kajne?

Da o tistem usodnem 1914. letu sploh ne govorimo, ker smo prepričani, da so že navedene zgodovinske resnice prevroče za »Slovenčevega« urednika, ki mu priporočamo, naj vsaj pod »socialno« rubriko opusti nacionalno zgodovino in se rajši posveti razlagi cerkvenih socialnih nauk na podlagi živih primerov v katoliški Avstriji.

Za pravice delavcev in nameštencev

Zniževanje plač in „regulacija“ cen

V naši državi je politika zniževanja plač »štekenpferd« vse visoke gospodarske sanacijske politike. Ze nekaj let je to politika vseh dobro situiranih ljudi, ki hočejo s tem varovati samo svoj privilegirani položaj. V tej politiki je izražen princip, da naj se gospodarske razmere sanirajo na račun bede, stradanja in umiranja delovnega naroda. Iz več razlogov je ta politika napačna in nemoralna. Plače delavcev in nameštencev so civilnopravna ugotovljena pravica delojemalca, ki se more izpremeniti le z obojestranskim pristankom, če ni izprememba pogodbe enostranski diktat. Delavci imajo pravico, da branijo svoje pogodbe, vsem nameščenecem se pa te pravice — ne priznava, čeprav bi bilo logično in moralno, da imajo kot polnopravni državljani isto pravico. Potemtakem so gotove vrste nameščenici brezpravna para celo v vprašanih svoje socialne eksistence. To je grozovita krivica že moralnopravno, še bolj pa, če se plače znižujejo takrat, ko draginja rapidno narašča. Nekdo lahko stokrat trdi, da cene padajo, če pa le naraščajo.

Toda ne samo to. Neki faktorji se bavijo z revizijo cen. Ali mislite,

da v prid konzumentov?

Kaj še, logično v prid producentov, ker so zlasti cene življenskih potrebščin pri producentu nizke. In v čem je vsa duhovitost te gospodarske politike? V tem, kaj ne, da se cene blagu zvišajo, prejemki konzumentov pa znižujejo. Moč konzumenta pada s tem in ob višjih cenah mora logično padati tudi konzum. Mrtvilo mora nastati zaradi te nezmišelné politike v vsem gospodarstvu, pri čemer bodo ljudje stradali, producenti in prekupci propadali ter se obenem tudi davčni prejemki države in javnih korporacij rapidno manjšali. Kaj je taka politika drugega, kakor **pot v gospodarski in socialni polom ter konkurz**. To je logična posledica dosedanje politike, če se niti ne oziramo na to, da imajo nameščenici javnopravno pravico odločati o tem, ali pristanejo na zniževanje plač in pravico, da se pogoje z delodajalcem o svojih delovnih pogojih. Nameščenici so enakopravni državljani. Zanje tudi velja civilno pravo, velja pravica do sklepanja pogodb z delodajalcem na pravnih načelih in socialne uvidevnosti. Če ni tako, tedaj so nameščenici brezpravni, podobni — abesinskim sužnjem.

„Pocenjevanje“ se nadaljuje

Zunanjepolitični dogodki so jako ugodna preteza za spekulacijo z življenskimi potrebščinami.

Moka se draži, bela moka velja že 3.50 Din kilogram in se je podražila v nekaj tednih za Din 1.05.

Podražitev slanine je še občutnejša. Še prejšnji teden je veljala slanina Din 11.— kilogram, danes velja Din 14.—.

Draginja nas poplavlja. Lažnjiva tolažba o pocenjevanju nič ne pomaga. Ukreniti je treba kaj bolj pametnega.

Od navijanja cen imajo samo spekulanti dobiček. Producent, kmet in konzument pa so oskubljeni. Kmet, ker je ceno prodal pridelke, konzument, ker mora od svojih znižanih plač več dati za življenske potrebe. Veljava dinarja se ni znižala, zato je navijanje cen neopravičeno! Vlada naj ne odlašaj, ker je zadnji čas, da zavaruje kupno silo dinarja v državi in s tem tudi konzumente pred težko katastrofo izstradanja.

Draginja bo tudi otežkočala zimsko pomoč za nezaposlene in s tem ogrožala eksistenco desetstisoče nezaposlenih zlasti po mestih. Če se ničesar ne ukrene proti draginji, bo to dvakrat britko.

Naročniki, pozor! V ogledalu

Današnji številki smo priložili poštno položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštno položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Lev Trockij, ki biva v Oslu, je zapustil bolnico.

B. Traven, Bombaž

Prevaža Talpa
1. Knjiga
26

Niti na misel mi ni prišlo, da bom odslej podnevi in ponoči delal skupaj z roparskim morilcem, da bom jedel z njim iz iste skledé in morda celo spal v isti postelji. Ali sem moralno že tako propadel, da sem izgubil smisel za take potankosti civilizacije, ali pa sem tako visoko vzrasel nad čas in sem bil tako vzvišen nad vladajoče navade, da si nisem jemal pravice, da bi koga obsojal, niti se nisem vmišljal v ceneno sentimentalnost, da bi koga pomiloval. Kajti tudi usmiljenje je obsodba, čeprav nepriznana, čeprav podzavедna. In da bi občutil pred Antonijem grozo, da bi se mi gnusilo, stisniti mu roko? Toliko roparskih morilcev hodi po svetu, resničnih in moralnih, z briljanti na rokah in z velikim draguljem z zavratičji ali pa z zlatimi zvezdami na ramenih — in vsak poštenjak jim stisne roke in se čuti pri tem celo pečaščenega. Vsak razred ima svoje roparske morilce. Morilce mojega razreda obešajo; tisti, ki ne spadajo v moj razred, pa so povabljeni k mr. prezidentu na ples in smejo tam zabavljati na nepravno in sirovost, ki vlada v mojem razredu. Tako podivja človek in se pogrezne v močvirje ter med izvrške človeštva, če se mora bo-

riti za skorjo kruha. Toda iz vrtincev takih nemirnih in bedastih misli, ki so mi poganjale kri v glavo, me je zbudil Antonio z vprašanjem:

»Veste, Gale, kdo je še tu v mestu?«
»Ne! Kako pa naj to vem, saj sem šele sinoči dospel.«

»Kitajec Sam Woe.«
»Kaj pa počne tu? Ali je našel tudi on delo?«

»Toda ne! Saj nam je vendar že preje zmeraj pripovedoval o gostilni, ki jo je nameraval odpreti.«

»Ali jo je odprl?«
»Seveda! To si vendar lahko mislite. Kar takle Kitajec sklene, to tudi napravi. Gostilno ima skupaj z nekim rojakom.«

»Da ljubi Antonio, midva pač nimava take kupčijske žilice, ki je za to potrebna. Kakor hitro bi jaz odprl takele gostilno, menim, da bi se takoj vsi ljudje rodili brez želodeca, samo da bi ne prišel na zeleno vejo.«

»To je že mogoče,« se je zasmel Antonio. »Meni se prav tako godi. Prodajal sem že cigarete, imel sem stojnico za slaščice, vlačil sem že ondi ledeno vodo in ne vem, česa še nisem poizkusil. Od mene je redko kdo kaj kupil. Zmeraj sem bedno propadel.«

»Mislim, da je vzrok pač ta,« sem odvrnil,

»ker ne znava ljudi dovolj goljufati. In goljufati moraš znati, če hočeš napraviti dobro kupčijo. In sicer temeljito.«

»Prav za prav bi lahko obiskala Sama. Prav vesel bo, če vas bo videl. Tu pa tam jem prav rad kje zunaj. Veste, zaradi izpremembe. Človek se tudi naveliča, če ima vsak dan isto dolgočasno žrtje.«

14

Napotila sva se torej v rumeno četrt, kjer stanujejo samo Kitajci, kjer imajo tudi svoje trgovine in restavracije. Le malokateri imajo trgovine v ostalih mestnih četrtih. Najrajši čepe zmeraj skupaj.

Sam je bil res prav vesel, ko me je zopet videl. Zmeraj iznova mi je stiskal roko, se smejal in čeblljal; povabil je naju, naj sedeva, in tako sva si naročila kosilo.

Kitajske gostilne so podobne druga drugi. Enostavne četverooglate lesene mize, včasih samo tri, pri vsaki mizi trije ali štirje stoli. Zaradi množice jedil, ki jih dobiš, sede lahko istočasno pri eni mizi samo trije spravljeni gostje. Od mize navadno zmeraj vidiš, kaj se dogaja v kuhinji.

Kakovost in množina jedil je v vseh kitajskih gostilnah istega mesta enaka. Tako Kitajci med seboj ne poznajo nerealne konkurence.

Doma in po svetu

Radi praznika v petek, dne 1. novembra, bo izšla prihodnja številka našega lista že v četrtek, dne 31. t. m.

Kot prva zakona bosta predložena narodni skupščini zadružni zakon in konkordat.

Sestanek Pribečevcev v Zagrebu se je vršil v nedeljo, dne 28. t. m. Sklenili so obnoviti nekdanjo SDS ter sodelovati z dr. Mačkom. Povabili so tudi dr. Mačka, ki je rekel, da je sodelovanje med Hrvati in prečanskimi Srbi potrebno. S tem sklepom hočejo torej obnoviti znano KDK, ki je po škandalu v narodni skupščini 1928 pomagala zvesti vse zdrave pojme v državi. Konferenca se je udeležila jako malo Hrvatov.

Pogajanja za kolektivno pogodbo v pekovski stroki v Zagrebu so se zopet odgodila. Peki so zahtevali, da se prične nočno delo ob 2. uri ponoči, namesto po naredbi ob 3. uri. Zastopniki pekovske delavske zveze na to kršitev naredbi banske uprave niso mogli pristati.

Težka železniška nesreča se je pripetila dne 25. oktobra na progi Niš—Beograd, 15 km pred Jagodino. Brzovlak št. 101 se je v polnem diru zaletel v tovorni vlak, ki je stal na postaji. Vsled trčenja se je razbilo sedem vagonov. Ubitih je bilo četrto oseb, trije vojaški kurirji in kurjač brzovlaka, ki mu je železje odrezalo obe nogi in stisnilo prsni koš. Strojevodja brzovlaka je ostal nepoškodovan. Nesrečo je zakrivila megla, ki je onemogočila, da bi bil strojvodja pravočasno opazil signal.

Bolgarski zarotniki pred sodiščem. Za obrsta Velčeva in dva njegova tovariša predlaga državni pravdnik smrtno kazno. Dvajset drugih obtožencev utegne dobiti po deset let ječe. Velčev je nekoliko zmeden fašistični političar.

V Varni na Bolgarskem so zajeli 39 komunistov, ki so se zbrali k tajnemu posvetovanju. V Plovdivu so pa 15 marksistov obsodili na težke kazni.

»Srečna Avstrija.« V Avstriji se jako trudijo, kako bi dali Avstriji staro lice. Najprej so vrnili Habsburžanom posestva, sedaj pa so polkom vrnili stare avstrijske vojaške zastave. O socialni skrbi in o svoboščinah pa slišimo jako malo iz naše sosedne Avstrije.

Soc. dem. čehoslovaškega ministra za socialno skrbstvo, ing. Nečasa je čehoslovaška vlada imenovala za svojega zastopnika v Mednarodnem uradu dela.

Nemčija pridno gradi podmornice. Nemčija je letos zgradila že 20 podmornic. — To je vsekakor konkurenca za druge države, ki bodo dalje tekmovali v oboroževanju.

Nemčija išče italijansko prijateljstvo. Göringovo glasilo »National-Zeitung« ponuja Italiji v svojem uvodniku prijateljstvo in zavezništvo.

Kongres francoskih radikalnih socialistov (Herriot) je sklenil resolucijo, v kateri poudarja, da je za nacionalno obrambo in mir. Poudarja tudi, da so sankcije proti napadalcem opravičene ter da mora v takih vprašanjih Društvo narodov, ki ima potrebno moč, vršiti pravičnost ter poiskati pot do pravičnega sporazuma. Resolucija je izraz sedanje meščanske politike v Franciji. Do razkola v stranki še ni prišlo, močno se pa občuti v stranki protirežimsko mišljenje.

Volilni oklice konservativne stranke v Angliji je podpisal tudi Macdonald za svojo skupino. S tem je popolnoma prešel k politiki angleških konservativnih kapitalistov.

Skupina španskih anarhistov je v Maroku napadla blagajnika neke banke in mu odvzela 100.000 frankov. Enega so vjeli.

Prebivalstvo Turčije. Turčija ima po zadnjem ljudskem štetju 16 milijonov 488.000 prebivalcev.

Pod sumom komunistične agitacije je bilo v Mukdenu (Mandžurija) aretiranih 60 oseb, uglednih Kitajcev in belcev. Med njimi se nahaja upravnik šanghajske banke, zdravniki, učitelji, dijaki, kitajske redovnice in angleški uradniki.

IZ NAŠIH KRAJEV

Maribor

Draginja narašča. Da bi bila manufaktura kaj dosti cenejša kakor nekdanj, ne more nihče trditi. Kdor naroči pri krojaču pošteno obleko, bo plačal danes zanjo isto toliko, kakor pred leti. Cenejša je samo gotova konfekcija, izdelana v velikih množinah v tovarnah, ki pa je zato tudi tako slabe kvalitete, da ti trije, štirje kosi komaj nadomestijo enega dobrega. Perilo slabše kakovosti se je nekoliko pocenilo, dobro perilo pa prav nič. Padec cen se je zadnja leta nekoliko občutil pri živilih, v zadnjih tednih so pa tudi cene živilom začele skokoma naraščati, zlasti onim, ki se jim določajo cene na blagovnih borzah. Edino pridelki, ki jih kmetije naravnost prodajajo na trgu, to je zelenjava in sadje, so se pocenili, dostikrat v občutno škodo proizvajalcev. Zadnje dni se je zopet podražila moka, razne žitarice in fižol. Kakor izgleda, bomo kmalu morali jesti samo, kar bomo kupili na zelenjadem trgu, krompir in zelje. Zadnjič je »Ošišani ježe« dobro obrazložil, kaj pomeni J. R. Z. »Jej raja zelje!« Res, raja bo morala kmalu samo zelje jesti. Naj se navaja ne vem kaka opravičila, če globlje pogledamo, moramo uvideti, da so redukcije prejemkov vsaj pri nižjih uslužbencih neupravičene, neupravičene vsaj za severne predele države, kjer so cene vsem potrebščinam mnogo višje kakor na jugu, kjer merodajni činitelji jemljejo svoje merilo.

Sadna razstava, ki je trajala od 25. do 28. t. m. je vzbudila mnogo zanimanja med občinstvom. Mnogoštevilni obisk je dokazal, da je bila zamisel dobra in je priporočati prirediteljem slične razstave vsako jesen. S primerno reklamo bi se dalo vzbuditi zanimanje za razstavo tudi v inozemstvu, s čemur bi bil dosežen še večji uspeh.

Spomenik so odkrili minulo nedeljo na poboškem pokopališču tragično preminulemu delavcu A. Kelnarju. Potrebna sredstva so darovali NSZ inovitejši meščani v Mariboru.

Mariborsko gledališče. Torek, dne 29. oktobra ob 20. uri: »Bratje Karamazovi.« Red A. Znižane cene. — Četrtek, dne 31. oktobra ob 20. uri: »Tartuffe.« Red B. Gostuje član ljubljanske drame Emil Kralj.

O zanimivi pravdi, ki se je vršila 25. t. m. pri celjskem sodišču, poroča »Glas Naroda«. Pravda bi bila v resnici lahko zanimiva, če bi toženi stal možato za svojimi trditvami in nastopil zanje dokaz resnice. Tako pa trdi, da žalitev ni izgovoril in se vsa »zanimivost« pravde suče le okoli tega, če je, ali če ni žaljivih trditvev razširjal. — »Glas Naroda«, ki o stvari tako »resnično-ljubno« poroča, bo imel kmalu bolj zanimivo priliko, pri kateri bo treba močno zasukati pero. To bo takrat, ko bodo njegovi krušni očetje poklicani, da položijo račune, kako so upravljali bednostni fond. Do takrat pa — pofarski pozdrav.

Ponovne tožbe v Cinkarni. Kakor bo našim čitateljem znano, je več cinkarniških delavcev pred kratkim tožilo Cinkarno, ker jim ni pri njihovi bolezni izplačala prvih šest dni bolezni polno plačo, kakor to predvideva obrtni zakon. Cinkarna je tedaj vsem dotičnim delavcem, dan pred razpravo dolžne zneske izplačala in se z njimi pofarvala, tako, da ni prišlo do razprave na sodišču. Preostala je pa še cela vrsta delavcev, ki sicer takrat niso vložili tožbe (130 po številu), ki so pa upali, da jim bo Cinkarna, ko je enim izplačala dolžne zneske, izplačala

Hrastnik

Delavstvo kemične tovarne proti šikanam. Že približno trideset let nazaj obratuje kemična tovarna. Še pred nekajskimi dvajsetimi leti smo čuli delavce govoriti: »Gospodje so dobri.« Ali kakor povsod, tako so se spremenile razmere tudi v našem podjetju. Dobrot ne dele delavstvu nikdar, zato bi se o tem niti pisati ne izplačalo. Kar nam sili pero v roko, so šikane, ki jim je delavstvo izpostavljeno s strani enega gospoda. Kemična tovarna ima lepe moderne peči, v katerih žge apnenec. Kamen dobavlja tovarna iz kamoloma, katerega je pa oddala nekemu gospodu iz Hrvaškega Zagorja v podnajem. Poleg tega ima ta gospod pod nadzorstvom delavce pri teh pečeh. Kljub temu, da se tukaj dela v najlepšem redu in z vso poštenostjo tu zaposlenih, je dotični gospod začel s šikanami, ki presegajo vse mere. Da se ne bomo preveč razburjali, ne bomo podrobno opisovali njegovega početja, pač pa mu svetujemo, da naj s svojim dosedanjim nastopanjem proti delavcem preneha. Ker se, kakor sam tarna, počuti zmeraj bolj bolan, bo to tudi najbolje vplivalo na njegovo zdravje. Svetujemo mu še, da naj si ogleda številke o storitvi v enem izmed prejšnjih mesecev, ko se je nahajal na oddihu cele tri tedne. Tedaj se je pokazala največja storitev pod nadzorstvom obratovodje g. inž. Ulmana. Zenkrat upamo, da bodo te besede vplivale na dotičnega gospoda, da bo opustil te svoje navade v občejanju z ubogimi in izčrpanimi delavci, ki tudi zanj garajo. Ako pa ne bo boljše, bomo prosili uradnike našega lista »Delavske Politike«, da nam bo dal v eni izmed prihodnjih številki lista več prostora na razpolago, da bomo lahko obširneje opisali vse, kar nas teži. Vam delavci, ki se nahajate še izven naše močne organizacije: Splošne delavske zveze, ki ji pripada že 90 odstotkov v obratu zaposlenega delavstva, pristopite še Vi, ker le s tem si bomo izboljšali svoj položaj!

Avstrijski oficir? Po zadnjem krasno uspelem predavanju, ki je razgibalo vse na-

Država dolguje mestni občini 300 tisoč dinarjev kot najemnino za poslopje realne gimnazije, ki je že več let ni plačala. Socijalnemu zavarovanju pa dolguje država 20 milijonov dinarjev na prispevkih.

Nov vic gre po Mariboru od ust do ust, na račun mariborskih mestnih podjetij, ki se označujejo s kratko M. P. Pred spremembo režima na magistratu je ta kratica pomenila »Mi poskušamo«. Ko pa je novi mestni načelnik poslal v mestna podjetja novega nadzornika g. Hrastelja, pa pomenja M. P. »Marija Pomagaj!«

Opozorilo obiskovalcem pokopališča! Avtobusni promet Mestnih podjetij opozarja občinstvo, da bodo za obisk pokopališča na Pobrežju v prometu posebni avtobusi: v četrtek, dne 31. oktobra ob 10. ure dalje, v petek, dne 1. novembra ob 8. ure dalje, v soboto, dne 2. novembra ob 14. ure dalje in v nedeljo, dne 3. novembra ob 10. ure dalje. — Na dan 1. novembra bo predprodaja vozniških listkov na Glavnem trgu. V svrhu lažjega odvijanja prometa se občinstvo naproša, da se strogo drži navodil službujočega osebja avtobusnega prometa. — Istočasno se opozarja, da se 1. novembra popolne enako kot vsako leto ne vrši promet na progah Limbuš, Ruše, Pesnica in Sv. Peter.

Soba

in kuhinja v bližnji okolici, primerna za pensionista, se odda. Dopisi na administracijo.

Celje

tudi njim. Ker se to ni zgodilo, kljub ponovnim njihovim intervencijam, so sklenili vsi vložiti tožbe, katerih je že lepa vrsta vloženi. Samo po sebi je razumljivo, da jim bo morala Cinkarna zahtevane zneske izplačati. Manj razumljivo pa je stališče vodstva Cinkarne o tem vprašanju. Njemu mora biti vendar čisto jasno, da so delavci v absolutnem pravu, saj v obrtnem zakonu vendar ni nikjer zapisano, da je baš Cinkarna izvezta. Menimo, da bi bilo zanjo dosti bolj častno in tudi bolj vzgojno, če bi se striktno držala zakona, kar na drugi strani od svojega delavstva s tako strogostjo zahteva. Naj bi vendar gospodje nekoliko pomislili, kaj si more misliti njihov delavec o njih, ko vidi, da jim ugaia izvajanje le tiste zakonodaje, ki tovarni koristi, dočim mora delavec zneske, ki mu po vsem pravu pripadajo, šele iztožiti. V Cinkarni je že itak nakupičnega toliko nezadovoljstva, da lahko izbruhne vsak trenutek zopet na dan. Če je to v interesu podjetja, potem naj vodstvo le na tej poti vztraja. Samo takrat, ko se bodo posledice pokazale, naj ne išče krivcev med delavci, temveč naj jih išče po vodstvenih pisarnah, kjer jih bo zanesljivo našlo.

še delavstvo, so začeli gotovi temni elementi razširjati po Hrastniku lažljivo vest, da je bil predavatelj s. dr. Reisman med vojno avstrijski oficir v Trbovljah in da je tam grdo ravnal z delavci. Ugotavljamo, da je bil s. dr. Reisman v Trbovljah prvič v svojem življenju lansko leto, ko je imel tam predavanje, a vojaške suknje še doslej sploh nikdar ni oblekel, še manj je bil oficir. Po vsem tem si torej lahko vsakdo sam napravi sodbo o ljudeh, ki razširjajo takšne laži. Prosimo, da nam javite imena dotičnih.

Trbovlje

Rudarski shod. V sredo, dne 30. oktobra se bo vršilo rudarsko zborovanje, na katerem bo poročal medstrokovni odbor za dobavo premoga državnim železnicam iz rudnikov dravske banovine. Na shodu bodo poročali predsednik medstrokovnega odbora Filip Uratnik in zastopniki strokovnih organizacij (s. Arh za ZRJ). Shod se bo vršil ob 4. uri popoldne v Delavskem domu. Zopet perišča. Celo poletje so delavci moledovali pri vodstvu zunanega obrata zaradi pomanjkanja vode za kuho in pranje. Delavski zaupniki so izvršili nešteto intervencij. Na neki konferenci se je zatrijevalo, da je v delavskih kolonijah 24 perišč. Sedaj pravijo, da jih je že 32. Menda so mišljenja vsa ona perišča, ki so odvisna od vode z neba in so v poletnih mesecih popolnoma suha. Ker je sedaj nastopila deževna doba kakor v Abesiniji, bi človek lahko naštel še več perišč, saj voda curlija iz vsakega umazanega kanala. Več sto rudarskih žen mora še nadalje prati v umazanih potokih in mlakah.

Zopet rudniški konzum. V soboto, dne 26. t. m. so se zopet pritoževali nekateri delavci, da niso dobili v rudniškem konzumu niti najmanjše količine hrani. Zaradi tega je delavski zastopnik interveniral. To pa je zopet šefa rudniškega konzuma razburilo, da je bil ves iz sebe. Skrajni čas bi že bil, da bi delavec prejel svoj zaslužek na roko, da bi bil neodvisen od milosti rudniškega konzuma.

Zagorje ob Savi

Števni noviči pred pokopališčem. Društvo za varstvo otmok in mladinsko skrb v Zagorju ob Savi bo tudi letos pobiralo pred pokopališčem na dan Vseh svetnikov prostovoljne prispevke za revno dečo, ki jo je spričo vedno slabših razmer čedalje več. Bliža se zima, revna mladina pa nima tople obleke ne obutve, zato bo tudi najmanjši dar hvaležno sprejet. — Odbor.

Kranj

Agitirajmo za naš list! Naloga tistih, ki se zavedamo, kako potreben nam je naš list je, da ga širimo in uveljavljamo tudi tam, kjer konzumiramo svoj zaslužek. Kranjski trgovci, obrtniki in gostilničarji eksistirajo več ali manj vsi na račun delavskega zaslužka. Koliko pa imamo od teh naročnikov »Delavske Politike«? Zaradi jasnosti naj povemo, da so med naročniki gostilne: »Pri Golobu«, Jereb in Vilfan (Gor. Sava), Indihar (Rakovca), Gašperlin (Šenčur), dalje: restavracija Semen, restavracija Slavec (Stružev), kavarna Narodni dom in slaščičarna Mohor. Brivnice: Vajt, Osojnik, Mastnak (Kumstelj), Kos (Primsko), dalje manufakturne trgovine Osredkar in Jazbec ter Dolenc, obrtnik za strojno žično pletenje, Sicer je to še majhno število, ali napredujemo pa počasi. Koliko bomo pa napredovali v bodoče, je pa ležeče samo na naši razredni zavednosti. Škandal je to, da ima neki večji hotel poleg inozemskih cele serije domačih meščanskih časopisov, ne zmore pa Din 10 za »Delavsko Politiko«. Povsod, kamor zahajamo, zahtevamo »Delavsko Politiko«, da nas bodo spoznali, ker se marsikje zelo radi izgovarjajo s puhlim izgovorom, češ, k nam delavci ne zahajajo. Razširimo pa »Delavsko Politiko« tudi med tekstilno delavstvo, ker čim bolj bo razširjena, tem večji bo uspeh akcije, ki smo jo zadnji čas začeli. Kdor pa je vsled finančnih težav ne more naročiti sam, pa naj jo dva ali trije skupaj. Če pa si sploh brez pare, čitaj list »Pod velbom«, kjer je plakatiran. — Naročnik.

Šoštani

Naše delavstvo je trezno. Zdi se, da zadnje protestno zborovanje delavstva tovarni Woschnagg še vedno ni zadoščalo, da bi lenjla s svojim bojem proti jugoslovanski socialni zakonodaji. Prepričani smo pa, da bo v tem pogledu že radi ugleda in avtoritete naše države napram inozemcem pristojna oblast energično posegla vmes. Delavstvo bo čuvalo svoje pravice, svojo organizacijo, za ostalo se naj brigajo poklicani. Naših vrst pa ne bojo omajali. V tem oziru ima delavstvo k sreči trezne, prevdarne in razumne zaupnike, ki so si svesti svoje odgovornosti. To se je videlo na zborovanju, ko so delavski zaupniki odločno povdarili, da delavstvo noče borbe s podjetjem, dokler ni brez potrebe izzvano. Podjetje pa bi moralo vedeti, da mu ljudje z dvomljivimi čednostmi nikdar ne morejo biti v korist, četudi trenutno padejo svojim lastnim sotrpnom v hrbet. Organiziran delavec zahteva sicer svoje pravice, ki mu gredo po zakonu, zaveda pa se tudi svojih dolžnosti. Organizacija ne bo nikdar podpirala in dajala potuhe lenuhom, hinavcem, pijancem in tatovom. Nasprotno, cilj delavske strokovne organizacije je ta, da delavstvo dvigne moralno in kulturno, ker se dobro zaveda, da je mogoč napredek le z izobraženim proletariatom. Tak proletarijat pa se tudi zaveda, da je njegova usoda dandanes odvisna od prospevanja podjetja. Zato bo organiziran delavec vedno delal tudi v korist tovarne. — Tako so govorili na našem protestnem zborovanju odborniki strokovne organizacije in delavski zaupniki. Ali ni potem naravnost blazno, da se tovarna bori proti organizaciji, ki v tem duhu vzgaja svoje organizirane člane?

Eden, ki ni bil naš, je pa socialno čutil, je bil premeščen kaplan g. Vranjak. Pri izvrševanju svojega poklica je imel mnogo stikov z delovnim ljudstvom. Spoštoval je prepričanje sočloveka, bil je krivice, ki jih ustvarja kapitalistični gospodarski sistem, zaveznil se je pa tudi za to, da je treba mrlice pokopavati zastoni in vse enako. Zaradi tega svojega naziranja je imel precej sovražnikov. Mi pa, ki nas s cerkvijo ne vežejo nobeni stiki, smo videli v njem človeka, ki ni bil naš, pač pa socialno čuteč in se je zavedal, da je treba krivice odpraviti pri korenini.

Velenje

Izredni občni zbor Zveze rudarjev Jugoslavije, ki se je vršil v nedeljo, dne 6. oktobra t. l. v hotelu »Rak« v Velenju, je uspel v popolno zadovoljstvo zainteresiranih in v zadoščenje vsem, ki so v pripravljalni akciji sodelovali. Rudarji so po dolgoletni bolezni razcepljenosti in razdrobenosti imeli zopet priliko slišati stvarne in resne referate, kateri jim bodo resen opomin za bližnjo bodočnost. Vprašanje ukinitve naročil premoga od strani državnih železnic nam je s. Arh tako sijajno razčlenil in obelodanil njegovo gnusno ozadije, da je postalo razumljivo pač vsakemu udeležencu zborovanja. Prav tako je bilo tudi s sanacijskim vprašanjem pokojinske blagajne. Takoj po izvršenem običnem zboru in volitvah novega odbora se je zbral odbor h konstituiranju ter so bile posamezne funkcije porazdeljene tako-le: predsedstvo: Polanc Jos., Deberšek Franc; tajništvo: Znoj Franc, Dobelšek Franc; blagajna: Rednak Jos. II., Polak Ludovik; Nadzorstvo: Prislak Alojz, Pocaž Franc. Ostali odbor: Tajnšek Avgust in Lednik Lovro. Novi odbor, ki je bil izvoljen soglasno, nam je porok, da se razume, ki so vladale v Velenju vse od leta 1925, do 1935., ne bodo nikdar več povratile.

Izredna seja občinske uprave. Na predlog načelnika lokalnega odbora II. skupine pri rudniku Velenje je bila za nedeljo, dne 13. oktobra t. l. sklicana izredna seja občinske uprave ob sodelovanju lokalnega odbora II. skupine in predsednika mestne občine Šostanj g. dr. Mayer-ja. Načelnik lokalnega odbora s. Polanc je iznesel na seji izčrpano poročilo o konferenci »medstrokovnega odbora« v Trbovljah z dne 12. okt. t. l. in s tem v zvezi utemeljil nujnost potrebe za skupen nastop delavcev in občine. Akcija ručarjev pri državnem rudniku Velenju je prišla danes v značaj »samooobrambe« in sveta dolžnost občine je, da prikaže predstavnikom ručarjev na pomoč in jih v njihovi več kot upravičeni in ogroženi življenjski borbi podpre. Končni rezultat te »seje« je bil sklep, da se še enkrat in to poslednjič odpravi štiričlanska deputacija na kr. bansko upravo v Ljubljani, da ji iznese in predloži nujnost potrebe za oddolžitve velenjskega rudnika izpod gospodarskega sestava generalne direkcije državnih rudnikov v Sarajevu ter da kr. banska uprava prevzame rudnik v svojo upravo. Zgoraj omenjena deputacija je res bila dne 18. okt. t. l. sprejeta pri g. banu, vendar pa se je, kakor običajno, vrnila brez pozitivnega rezultata. Obljubi se seveda eno in drugo in bližnja bodočnost bo pokazala, če in v koliko se bodo te obljube uresničile. V slučaju, da ostane samo pri obljubah, bo delavstvo nadaljevalo boj za dosego samouprave rudnika. Na ta boj se mora delavstvo pripravljati že sedaj. Ta boj bo delavstvu vsiljen vsled brezbrzičnosti in neuvidevnosti današnjih merodajnih činiteljev, ki ves položaj poznajo in obljubejo, samo ne razumejo tega, kar se pravi biti lačen. O socialni politiki naše občinske uprave pa bomo izpregovorili prihodnjič kaj več.

Širša seja Zveze rudarjev se je vršila v nedeljo, dne 20. t. m. Iz poročila odbora posnemamo, da izkazuje podružnica dosedaj 76 članov. Porast članstva zadovoljivo napreduje. Za prihodnji mesec november je predvideno zborovanje v svrhu otvoritve zavoniškega tečaja II. skupine rud. zadrage.

Črna pri Prevaljah

Godbeni odsek delavskega glasbenega društva »Zarje« pridno deluje. Sodrugi so neumorno na delu in lepo družabno življenje vlada med nami. 15. septembra t. l. je sodeloval na družabnem večeru »Rdečega križa«, 5. in 6. oktobra t. l. smo uprizorili igro »Rožmarin«, ki prvič ni bila najboljše obiskana, zato pa je bila naslednji dan dvorana nabit polna gledalcev. Dne 20. oktobra smo priredili »Vinsko trgatve«. Prihodnji mesec 16. in 17. novembra t. l. pa nameravamo uprizoriti igro »Guzaj«. Tudi družabne večere nameravamo prirediti prihodnji mesec. Torej, kakor vidite, »Zarjani« se gibljemo. Kako pa kaj drugod?

Laško

Preloženo predavanje. Za minulo nedeljo napovedano predavanje o socialni zaščiti delavstva, ki ga je sklicala Zveza rudarjev Jugoslavije, se je moralo preložiti na prihodnjo nedeljo, dne 3. novembra, ker je bilo prepozno prijavljeno in ga vsled tega upravna oblast ni mogla vzeti na znanje. Stevilna udeležba pa je pokazala, da je takšno predavanje za delavstvo našega okraja nujna potreba. Nebroj težav so delavci predložili predavatelju že to nedeljo. Tudi določila novega obrtnega zakona se v Laškem še ne izvajajo, zlasti glede plačevanja mezde v času bolezni in drugih nujnih zadržkov, radi katerih delavci ne more v službo. Pridite torej prihodnjo nedeljo, 3. novembra, ko se bo predavanje vršilo v hotelu »Savinja« ob pol 9. uri. Pripeljite s seboj tudi žene, da bodo i one vedele, kakšne pravice in dolžnosti ima delavec v službi. Predaval bo s. dr. Reisman.

Ptuj

Brezposelnost in draginja. Dovolj sodrug urednik, da se po daljšem času spet oglašimo in opišemo naše razmere. Brezposelnost spet čakajo na kredit, da bodo lahko začeli delati in mogli nekoliko zaslužiti za najskrajnejšo silo... Večno praznovanje je postalo že moda, ali bolje rečeno: moda, ki tlači uboge nemaniče. S tem vprašanjem si odločujoči preveč ne belijo glave. Kljub temu pa bo mestni svet na svoji prihodnji seji mogoče kaj ukrenil v korist teh revežev. Ukrepi so potrebni tudi proti naglemu porastu cen življenjskih potrebščin. Kar se tiče naraščanja draginje izgleda, da ji naše mesto prvači. Četudi so se drugod povisale cene neupravičeno, pa nam le ne gre v glavo, zakaj je n. pr. moka pri nas za 25 do 50 par dražja kot v Mariboru? Če se že razmeroma dobro plačani višji državni uradniki pritožujejo, da ne morejo več izhajati, kaj neki naj potem reče siromašen delavec s prejemki pod eksistenčnim minimumom? Kako lepe so besede o ljubezni in pomoči bližnjemu, ali kaj, ko v praksi tako malo zaležejo. Šolski pouk v našem mestu izgleda, da trpi vsled brezposelnosti... Na deški šoli se vrši tedensko samo trikrat, menda vsled bolezni in zaradi pomanjkanja učnih moči... Ako se pri teh razmerah otroci ne nauče, česar bi se naučiti morali, ni prav nič čudno. Čudno je pa to, da dobijo ukor, ako ne znajo. Ali pomanjkanju učnih moči res ni mogoče odpomoči? Saj je vendar na stotine absolviranih učiteljskihnikov, moških in ženskih, brez posla.

Oskrbite brezposelne v revirjih!

Beda, pomanjkanje in obup, ki so sedaj stalni gostje v naših revirjih, so bili poleti nekoliko manj vidni, ker so bili brezposelni v veliki večini zaposleni pri raznih javnih delih. Sedaj pa javna dela ponehavajo in bodo skoro popolnoma ustavljena. Brezposelni se vračajo v svoje borne domove brez prihrankov. Pri plači Din 2,50 do 3.— na uro, si niso mogli ničesar prihraniti. Zato so samci, še bolj pa družinski očetje, brez vseh sredstev za preživljanje, popolnoma navezani na tujo pomoč.

Pa ne samo to, da nimajo ti ljudje sredstev za preživljanje, so tudi brez obleke, obutve in kurjave. Poleti je vsaka obleka dobra, otroci in

žene so po navadi bosí. Ali na zimo je to drugače. Otroci ne morejo v šolo brez obutve in tople obleke. Obleke in obutve pa si dandanes ne morejo kupiti niti aktivni rudarji, še manj pa brezposelni delavci.

Zato je čisto na mestu poziv načelnstva II. skupine v Trbovljah, naslovljen na merodajne kroge, da je treba nujno priskočiti na pomoč revnim v revirjih, v zvezi s predlogom, da naj se v ta namen uporabijo predvsem sredstva iz bednostnega sklada v večji meri kot doslej. Z večjo vsoto, ali pa tudi s prispevkom v blagu bi pri količkaj dobri volji lahko priskočila na pomoč tudi TPD.

Velik socialistični shod v Hrastniku

V Hrastniku je bil v nedeljo impozanten delavski politični shod, kakor ga že dolgo ni bilo. Predsedoval mu je delavski župan s. Malovrh, glavni govornik je bil s. Lojze Sedej iz Ljubljane, ki je obrazložil gospodarski in politični program Zveze delovnega ljudstva. Velika množica mu je navdušeno pritrdjevala.

Za njim se je oglašil k besedi neki Marinko, ki seveda ni mogel nič ugovarjati. stvarnim izvajanjem s. Sedeja, toda pristavil je neko »enotno fronto« po znanem receptu, ki so si ga zadnji čas napravili razni steničarji. Pritrdjevala sta mu z vsem navdušenjem dva vinjena bratca, ki sta še nedavno imela veliko besedo pri »plavih«. Krepko mu je odgovoril s. Kelner, ki je povedal, da je ves zave-

den proletariat enoten in da te enotnosti tudi nobeno steničarstvo ne bo razdrlo. Njegova izvajanja je še podprl s. Sedej, ki je poudaril, da je v Celju manifestiralo 12.000 ljudi za zvezo delovnega ljudstva in socialistem in kdor danes kaj drugega označja, hoče samo rušiti prebujeno socialistično delavsko gibanje. Na shodu je bilo tudi par steničarjev iz drugih krajev, ali vsi skupaj so morali na svojo žalost videti, da tudi hrastniški proletariat enodušno odklanja ljudi, ki so s svojimi provokacijami povzročili razpust »Svobode«, danes pa ponujajo ljudem »enotno fronto« s plavimi in s krščanskimi socialci proti razrednim delavskim organizacijam.

Epilog k občnemu zboru Udruženja grafičnih faktorjev, podružnice Ljubljana

Sedaj, ko je stavka grafičnega delavstva v glavnem že skoraj končana, bodo vsa ona ugibanja, domnevanja in vprašanja, ki so ostala še nejasna, kaj kmalu razčiščena. Eno izmed teh vprašanj, tičočih se delavskega pokreta vobče, je tudi vprašanje takozvanih višje kvalificiranih nastavlencev podjetij. V pogledu stavke grafičnega delavstva gre v tem primeru za zadržanje faktorjev. Ne gre tukaj za individualne primere, temveč za oficioelno stališče Udruženja grafičnih faktorjev, podružnice Ljubljana.

Od vsega početka, ko je bila sklenjena recipročna pogodba med tedanjo Zvezo faktorjev in SGRJ, je bilo opažati neko nepravilno funkcioniranje vezi med tema dvema organizacijama. Recipročna pogodba je bila sklenjena z namenom, da se tako ustvari neka garancija za obvarovanje interesov članstva obeh organizacij. Toda kaj se je med tem zgodilo? Vse dotlej, dokler je bila pogodba samo neka formalna prijateljska vez na papirju, je bilo dobro. Čim pa je postala prva potreba, da se pogodba začne dejansko izvajati, in to, ko je bilo grafično delavstvo izprto v enem samem podjetju, se je izkazalo, da je bila po mnenju nekaterih vodilnih funkcionarjev faktorske zveze ta pogodba sklenjena samo zato, da se napram celoti grafičnega delavstva izrazi neke simpatije in da bo smatralo grafično delavstvo svoje predpostavljene prijateljsko razpoložene napram samim sebi, ne pa, da bi v potrebnem momentu glasom logičnega smisla recipročne pogodbe nudila ena ali druga stranka vso moralno pomoč. Zgodilo se je celo več. Zveza je z vso paro delala na tem, da je v enem samem dnevu dobavila podjetju toliko svojih članov-faktorjev, da je podjetje kljub stavki moglo dalje obratovati.

Mi vemo, da se da zagovarjati tudi tako nepojmljivo postopanje nam tako sorodne organizacije, vendar že v naprej odklanjamo vsako utemeljevanje vseh »skritih nujnosti«, ki so se pojavile vselej, kadarkoli se je grafično delavstvo nahajalo v kaki akciji.

Zaradi takega netaktnega postopanja je morala biti prekinjena vez med obeh organizacijama, ker se je moglo točno ugotoviti, da bi v bodoče služila recipročna pogodba samo eni izmed navedenih pogodbenic. Ko zaključujemo konstatcijo te dvolične vloge, ki jo je Zveza faktorjev skušala do zadnjega prikrivati napram SGRJ, prehajamo na sam izredni občni zbor, ki je bil sklican in se je tudi izvršil v nedeljo, dne 6. oktobra t. l. Kakor je bilo razvidno iz dnevnega reda vabila samega, je bil ta izredni občni zbor sklican baš zaradi stavke grafičnega delavstva.

Znano je, da večina članov Zveze faktorjev ni soglašala z ukrepi svojega odbora. Vem dalje tudi, da se nahajajo v odboru, odnosno imajo najvažnejše funkcije v Zvezi faktorjev oni, ki zasedajo po grafičnih podjetjih vodilna mesta. S tem, da so na eni strani ravnatelji in na drugi strani odločilni funkcionarji svoje stanovske organizacije,

so v položaju, da ustvarjajo sklepe, ki niso v nasprotju z odnosi med podjetniki in ravnateljskimi službenimi mesti. Da je temu tako, potrjuje tudi dejstvo, da puste delati svoje člane celo s krumirji in takimi stavkalkazi, ki niso niti izučeni tiskarskega obrta. S tem svojim ravnanjem rušijo svoj stanovski ponos in gazijo bistvo svojih vodilnih mest v podjetjih.

Sistem v Zvezi faktorjev je bil že v prvih početkih tak, da so najvažnejše funkcije v odboru zavzemali vedno samo oni gospodje, ki imajo v podjetjih vodilna mesta in s tem odločujočo besedo. V tem sistemu je nek monopol funkcij, s katerimi razpolagajo izključno samo oni gospodje, ki morajo biti previdni s sklepi, da lahko v prvi vrsti ščitijo svoje službene položaje, ne glede na razpoloženje ali nerazpoloženje ostalega njihovega članstva. Z vsem tem je ustvarjeno tudi stanje, ki ne ustreza bistvu in namenu stanovske organizacije. Da je temu tako, potrjuje neizpodbitno dejstvo, da je prišlo do iste ugotovitve tudi Društvo tiskarjev, jim celo v najosnovnejšem smislu niti do danes kljub vsemu prizadevanju odbora ni hotelo priznati njihove organizacije niti za noko za grafično industrijo pomembno in upoštevanja vredno telo, niti za kolektivnega kontrahenta. Prepričani smo, da bodo dogodki, ki se pa že sedaj porajajo na obzorju, ubili tak sistem, ker drugače celotno članstvo ne bo moglo beležiti nikakih pridobitev.

Znano mi je, da se je na tem izrednem občnem zboru razpravljalo o vsem drugem, samo ne o tem, kar je aktualno. Razumljivo je, da s tem ne more biti večina zadovoljna. Gospodje so smatrali za najvažnejše poglavje, izposlovati si zaupnico in priznanje, sli so pa preko vsega, kar je diktiralo razpoloženje članstva, ki je s tem zapostavljeno.

Brez dvoma ni več daleč čas, ko bo večina članstva uvidela, da posebni interesi organizacije zahtevajo, da je potreba postaviti na krmilo organizacije ljudi, ki so sicer lahko v svojstvu nadrejenih, toda faktični uslužbenci podjetij. Le na ta način bo v stanu in sposobna organizacija (kot celota!) braniti pravilno in koristno interese svojega članstva.

S tem se niti izdaleka ne mislim vtikati v interne zadeve Zveze faktorjev. Podčrtati želim in hočem le dejstva, ker se nas ta dejstva indirektno tičejo, saj vplivajo na razvoj tarifnega gibanja.

V—č.

PLETENE JOPICE
od 10 Din naprej v
Trpinovem bazaru

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Razno

Po 21. letih se je vrnil iz Rusije 60 letni Franc Švarc iz Sent Janža na Dravskem polju. Leta 1914 je odšel na fronto, kjer so ga leta 1916 ranjenega vjeli Rusi. Pet let je bil v Sibiriji, potem pa je delal po raznih ruskih tovarnah. Iz Moskve do Sent Ilja je prehodil vso pet peš, čez poljsko mejo se pretihotapil brez dokumentov.

Avstrijski kmetje so zelo razburjeni, ker je vlada odredila, da smejo prodajati mleko samo mlekarskim zadrugam in ga ne smejo prodajati več naravnost konzumentom. S tem je vlada dala mlekarskim zadrugam monopol na mleko, ki sedaj poljubno diktirajo cene mleku, medtem ko kmetje dobé za mleko manj ko prej, ko so ga lahko sami prodajali. Oškodovan je s tem tako kmet, kakor konzument, dobiček pa spravljajo velike dunajske mlekarne, pri katerih so vpisani kot delničarji in zadrugarji, tudi vplivni avstrijski politiki, ki o živinoreji in mlekarstvu niti pojma nimajo. Nadalje je izdana zapoved, da se imajo po vsem podeželju ustanavljati mlekarske zbiralne zadruge, katerih član mora postati vsak kmet, ki mora za vsako svojo kravo plačati 20 šilingov deleža. Če žandarji ali policaji zalotijo kakega kmeta, da na svojo roko prodaja strankam mleko in maslo, mu pridelek odvzamejo in ga povrh še kaznujejo. S tako stanovščino so kmetje vedno bolj nezadovoljni in je na primer v Dunajskem Novem mestu že prišlo do razračunavanja med njimi in oblastjo.

Palačo grofov Czernin na Dunaju prezidavajo s subvencijami države in dunajske občine. Socialni demokrati so zidali delavske hiše, sedanji režim pa popravlja privatne palače starih plemičev.

Sueški prekop nosi lep dobiček delničarjem. Družba, ki je lastnica Sueškega prekopa, je nedavno sklenila, da se prevoz vojnega materiala skozi ožino ne more prepovedati. Ta sklep je precej naraven. Zakaj družba je v letu 1934. napravila 522 milijonov zlatih frankov dobička. Od tega dobička dobe delničarji dve tretjini, 15 odst. egipčanska vlada, ostanek pa upravniki družbe (to je okoli 100 milijonov zlatih frankov nagrade).

Pet bankirjev so roparji odvedli. Pet newyorških bankirjev se je udeležilo lova v provinci Sonori. Neka roparska tolpa, okoli 80 mož, ki je nedavno napadla mesto Santa Ana, je bankirje odvedla v hribovje. Njih usoda ni znana.

Troje otokov je izginilo v morju. Iz Karolinskega otočja v Tihem oceanu so nedavno izginili trije otoki, ki so se pogrezli v morje. Njujorška tvrdka Bakerfeld, ki je imela na teh otokih svoje farme, je utrpela 60.000 dolarjev škode. Ta zanimiv naravni pojav spravljajo v zvezo s podmorskimi vulkani.

Književnost

»Oganj«, list za propagando vpepeljevanja mrličev, izdaja beograjsko društvo »Oganj«, Beograd, Jakšičeva 9. Izšli sta II. letnika 7. in 8. številka s sledečo zanimivo vsebino: Društvena slava; Smo li brezverci?; Krematoriji pod zaščito krščanske cerkve; Spomini se smrti!; Naši novi člani (francoski profesor Barieu in minister Herriot); Krematorij (saljivi podlistek); Odlikovanje našega predsednika (priznanica dr. Kujundžića iz Pariza); Društvo »Senusa« (pepel) v Bukarešti; Vpepeljevanje mrličev in krščanska vera; Kremacijski pokret na Čehoslovskem; Vpepeljevanje mrtvih pri starih Slovanih; Naši pokojniki; Vesti inozemskih sorodnih listov; Društvene vesti. — Beograjsko društvo »Oganj« je kupilo veliko parcelo v sosednjem Pančevu (ker je v Beogradu radi raznih intrig ni mogla dobiti), kjer bo v kratkem pričelo graditi lasten krematorij, prvi na Balkanu. To mu je bilo omogočeno z velikodušnim volilom naprednega beograjskega trgovca, ki je v to svrhu zapustil milijon dinarjev. — Mariborsko društvo »Oganj«, ki ima svojo pisarno v Koroščevi ulici 6, pa vrši kremacije svojih članov v sosednjem Grazu.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.